

HISTÒRIA LITERÀRIA

Cursos monogràfics d'Alts Estudis i d'intercanvi de la Mancomunitat de Catalunya, amb la cooperació de l'Institut.

Hem d'esmentar ací els següents:

— *L'Antiga Escola Poètica de Barcelona*. Sis lliçons, per JAUME MASSÓ I TORRENTS (dies 29 i 30 d'abril i 2, 6, 7, 9 de maig 1921, a l'INSTITUT).

I. Introducció: La llengua i la poesia dels trobadors. Els trobadors catalans. Els poetes de les darreries del segle XIII. — II. Els poetes del segle XIV. L'escola de Tolosa i la «Gaia Sciencia». Creació del Consistori. Els poetes catalans concurrents a Tolosa. Els tractats. La qüestió del llemosí. — III. Creació del Consistori a Barcelona. Els llibres del Gai Saber i ordre de la Cerimònia. El favor real i la poesia cortisana. — IV. Els poetes catalans del segle XV. Fortuna i decadència dels consistoris. Els reis i els ofertors de jòies. Barcelona i València. Els poetes cavallers i els artesans. — V. Relació dels principals poetes de l'Escola de Barcelona en el segle XV. Els poetes forans. Catalanització gradual de la llengua poètica. La cort del Magnànim a Nàpols. — VI. La poesia patriòtica i els esdeveniments importants de Catalunya. El príncep de Viana i les guerres de Joan II. El darrer consistori. Els debats. Decadència de Barcelona.

Aquestes lliçons foren publicades en *Quaderns d'Estudi*, vols. XIII-XVI (1921-1924).

— *Aspectes de l'obra del Boccaccio*. Sis lliçons, en llengua italiana, per A. FARINELLI, Professor a la Universitat de Torí. (Dies 10, 12, 14, 16, 18 i 20 gener de 1922, a l'INSTITUT.)

El professor donà a conèixer la complexa personalitat del creador de la prosa artística a Itàlia i quasi podria dir-se en tots els pobles de niçaga llatina. Els estudis crítics del professor sobre l'obra del Boccaccio, publicats en 1905 i 1906, foren ampliat en els anys successius amb més profundes investigacions i amb la descoberta de nous punts d'ovir relatius a la seva influència en la literatura catalana.

Aquestes lliçons començaren a publicar-se, vertides al català, en *Quaderns d'Estudi*, vol. XVI (1924). Suspesa aquesta revista, continuen publicant-se actualment en la *Revista de Catalunya*.

— *La Crònica de Jaume el Conqueridor i els seus problemes*. Tres lliçons per LLUÍS NICOLAU D'OLWER. (Dies 17, 18 i 21 març 1922 a l'INSTITUT.)

L'autenticitat de la Crònica reial i la prioritat de les seves versions, són problemes que graviten damunt la història de la nostra literatura. Una revisió acurada dels textos, i la crítica dels fonaments de les opinions emeses, sense oblidar la valoració estètica de l'obra, fou feta pel professor en recerca d'una solució acceptable, i d'acord amb el següent programa: I. El Monarca i la seva Crònica. — II. Redacció catalana i redacció llatina. — III. Els diferents textos de la redacció catalana. — IV. Conclusions.

Centenari de l'arquebisbe Fèlix Amat

El dia 11 de novembre de 1924 s'escaigué el centenari de la mort de Fèlix Amat de Palou, arquebisbe *in partibus* de Palmira, nat el 10 agost de 1750. Sabadell, la seva ciutat natal, commemorà aquell esdeveniment amb actes com solen ésser tots els d'homenatge. La premsa sabadellenca i en general la de Catalunya, així la de Tarragona, d'on fou magistral, la de Barcelona, etc., evocaren la seva figura preclara. Deixant-ne de banda altres aspectes certament interessants com és el d'eclesiàstic que ocupà altes dignitats, el d'home públic que intervingué activíssimament en la resistència als francesos en temps de la *guerra gran*, i àdhuc el de polemista religiós, hem de recordar principalment com tribut a la seva memòria que bé pot comptar-se a dreta llei entre els precursors de la renaixença catalana hodierna. Don Fèlix Amat dirigí la Biblioteca Pública Episcopal instal·lada al Seminari de Barcelona durant els deu anys 1775-1785. Ell inaugura la bona època de la Biblioteca amb sàvia direcció i fervorós entusiasme per l'augment dels seus fons i sap preparar dignes successors en les persones dels seus dos nebots, els germans Ignasi i Fèlix Torres Amat. D'altra banda escrigué diverses obres de caràcter històric (entre altres la coneguda *Història eclesiàstica*), econòmic, filològic, etc. El *Diccionario catalán-castellano-latino* publicat a nom de J. Esteve, J. Belvitges i A. Juglà (2 volums, Barcelona, Vda. Pla, 1803 i 1805) és obra fonamentalment seva.

Don Fèlix Torres Amat, en el seu *Diccionario de Escritores catalanes*, dona una ampla biografia del seu il·lustre oncle. L'obra dels tres primers bibliotecaris de la Biblioteca Pública Episcopal de Barcelona en relació amb aquesta Biblioteca ha estat ben tractada per Mn. Jaume Barrera en el seu discurs d'entrada a l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona sobre *Els Torres Amat y la Biblioteca Episcopal del Seminari de Barcelona (Discursos llegits en la «Real Academia de Buenas Letras» de Barcelona en la solemne recepció pública de D. Jaume Barrera y Escudero, Pbre., el dia 30 d'abril de 1922 (Barcelona, 1922).*

VIe Centenari de la mort de Dant Alighieri. 1321-1921

Catalunya prengué part en la universal celebració del VIe Centenari dantesco amb inusitada solemnitat, tants foren els actes que s'hi organitzaren i tantes les publicacions que commemoraren aquell esdeveniment. Del nostre temps, no recordem cap altre centenari que hagi tingut a casa nostra una celebració més intensa.

No és l'ANUARI lloc apropiat a recollir l'ampla ressenya d'una nombrosa sèrie de festes apoteòsiques com la inauguració de l'estàtua del Poeta a Montjuich — causa de vives polèmiques en la premsa local; — ni encara de les conferències, vetllades, jocs florals i altres certàmens amb què hom homenatjà el record del Dant, d'una manera més o menys digna, amb més o menys respecte, segons els casos, per l'espiritualitat catalana que havia d'ésser l'ànima de la celebració. Quelcom, però, hem de registrar ací.

Entre les moltes conferències que es donaren, la major part de pura divulgació, algunes d'interés positiu, cal que esmentem el curset donat a la classe de Literatura Catalana dels Estudis Universitaris Catalans, a càrrec del nostre col·lega Prof. A. Rubió i Lluch. Les seves lliçons, que duraren de novembre de 1920 a maig de 1921, foren dedicades en màxima part a lectures comentades del Diví Poema: és el primer assaig hagut en la nostra terra d'una vera *Lectura Dantis*, la qual fou seguida pels alumnes amb la més gran atenció (hom pot trobar-ne una ressenya ràpida en la revista *Estudis Universitaris Catalans*, 1926, XI, 222-5). Contemporàniament el mateix Doctor Rubió donà 13 conferències sobre l'*Infern* i el *Purgatori* dantescos, a l'Institut de Cultura de la Dona.

En altre ordre de treballs recordarem, encara que sigui fer una excepció momentània en l'ANUARI, que des de la celebració del VIe Centenari Catalunya compta amb dues versions més de la Divina Comèdia, ambdues de mèrit; l'una és la de Narcís Verdager i Callís, en dos esplèndids volums (Barcelona, 1921), comprensius de l'*Infern* i del *Purgatori*, traduïts en versos lliures. Manca el Paradís, l'autor havent mort quan acabava d'enllestir la 2.ª cànica. L'altra és la del Marquès de Balanzó. Elaborada pacientment durant el Centenari, no ha aparegut sinó més tard (Barcelona, 1923-24). Es una doble versió, en tercines com l'original i en prosa. Aquestes traduccions es vénen a afegir a l'antiga d'Andreu Febrer (1429), tan ben reputada universalment, i a les modernes d'Antoni d'Espona (encara inèdita) i d'Antoni Bulbena (aquesta és sols un extret). Deixem d'esmentar altres versions parcials del Dant aparegudes durant l'any 1921, entre les quals n'hi ha de ben reeixides.

Totes les principals revistes de Catalunya dedicaren a la vida i obres del gran poeta florentí llurs pàgines millors: Així *La Revista* (que inaugurava l'any posant-se sota el patronatge de l'Alighieri), *Quaderns d'Estudi, Catalana*, de Barcelona; *Penedés*, de Vilafranca, i tantes altres dedicaren números sencers, o gairebé, a la commemoració del centenari. La mateixa premsa diària de Barcelona i de fora li dedicava extraordinaris: *La Veu de Catalunya*, per exemple, publicava el dia precís del Centenari — 14 de setembre 1921 — un número notable; *El Correo Catalán* més enllà — 18 de novembre — consagrava a la memòria del Dant un altre també digne d'esment, etc. En un mot, la bibliografia de tota aqueixa producció periòdica apareguda en terres catalanes, a l'entorn del VIe Centenari, és nombrosíssima. Hi abunda, és clar, l'article periodístic de circumstàncies, el treball improvisat; també hi trobaríem veritables monstruositats i escrits sectaris relatius al Dant, cosa ben freqüent quan es tracta de les grans figures del pensament humà, les quals han ocupat innombrables denigradors i seguidors tan nocius com aquells; no manquen, però, treballs ben apreciables que vénen a reanudar la tradició de Milà i Fontanals, primer dantista de la renaixença catalana. La nostra missió en aquest punt és la de passar revista únicament a allò que estigui relacionat directament amb la història literària de Catalunya. I són els següents treballs (1):

(1) Sobre la celebració del VIe Centenari a la nostra terra, hom pot consultar amb profit la ressenya de Mario Casella,